

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

תוכן עניינים

- א. מדיח והוא הדין למקנה ... בכל מילי הוי קינוח לבר מקמחא תמרי וירקא.....2
- ב. אכל בשר אסור לאכול גבינה.....3
- ג. גבינה מותר לאכול בשר.....4
- ד. בשר שבין השיניים מהו קרי עליה הבשר עודנו בין שיניהם.....7
- ה. אמר מר עוקבא אנא להא מלתא חלא בר חמרא לגבי אבא דאילו אבא כי הוה אכיל בשרא האידנא לא הוה אכל גבינה עד למחר עד השתא.....8
- ו. אנא בהא סעודתא הוא דלא אכילנא לסעודתא אחריתא אכילנא.....8
- ז. מאן דסייר נכסיה כל יומא משכח אסתירא.....11
- ח. מים ראשונים מצוה.....12
- ט. ואחרונים חובה.....12
- י. אמצעיים רשות.....13
- יא. ראשונים נוטלין בין בכלי בין על גבי קרקע אחרונים ... אין נוטלין על גבי קרקע ... איכא ביניהו קינסא.....13
- יב. אחרונים אין נוטלין אלא בצונן אבל בחמין לא ... אבל אין היר סולדת בהן נוטלין 14
- יג. דראשונים אף על פי שהיר סולדת בהן מותר.....14
- יד. בין תבשיל לתבשיל אבל בין תבשיל לגבינה חובה.....14
- טו. מפני מה אמרו מים אחרונים חובה שמלח סדומית יש שמסמא את העינים ... ומשתכח כי קורטא בכורא.....17
- טז. האי דלא משו מיא בתראי על ארעא ... משום דשריא רוח רעה עלייהו.....18

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

יז. דלא שקיל מידי מפתורא כי נקיט איניש כסא למשתי ... משום דקשי לרוח צרדא ... אבל משקל ואהדורי ... תוך ארבע אמות ... דלא צריך לסעודתא לית לן בה 19

יח. האי דכנשי נשווראה ... משום דקשי לעניותא ... עקרינהו ליבלי שדינהו לנהרא שמעיה דקאמר ווי דאפקיה ההוא גברא מביתיה 19

יט. דלא שתי אופיא ... משום דקשי לכרסם ... מינפח ביה קשיא לרישא מדחייא קשיא לעניותא מאי תקנתיה לשקעיה שקועי לכרסם דחמרא שיכרא דשיכרא מיא דמיא לית ליה תקנתא 20

כ. דלא אכלי ירקא מכישא דאסר גינאה ... משום דקשי לכשפים 21

כא. האי דלא אכלי ירקא דנפל אתכא ... משום דקשה לריח הפה 21

כב. דלא יתבי תותי מרזיבא ... משום דשביחי מזיקין 21

כג. דשדי מיא מפומא דחצבא ... משום דאיכא מים הרעים 22

דף קה.

א. מדיח והוא הדין למקנח ... בכל מילי הוי קינוח לבר מקמחא תמרי וירקא

בכל מקום בו מבואר שצריך קינוח פיו והדחתו בין חלב לבשר או להיפך, הקינוח הוא שילעום פת ויקנח בו פיו יפה ויבלע או יפלוט¹ וכן בכל דבר שירצה, חוץ מקמח², תמרים³, או עלים ירוקים וי"א שכל ירקות בכלל זה אפילו עגבניה או מלפפון⁴, לפי שהם נדבקים בחניכיים ואין מקנחין יפה,

¹ שפ"ד יב דלא כפר"ת

² כל קמח אסור ולא רק קמח שעורים. עיין ש"ך יב

³ אך שאר פירות הוה קינוח. שפ"ד שם יב

⁴ אף שאין אנו יודעים להבדיל מה בין עגבניה לאפרסק לענין התדבקותם בחניכיים. שו"ת אור לציון חלק ה – באורים פרק יט – דין אכילת גבינה אחרי בשר אות ז

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

ואחר כך ידיח פיו ביין או במים או כל משקה, וי"א שמספיק אחד מהם או קינוח או הדחה⁵.

ויש נוהגין לשרות פת במים או ביין ולאוכלו, והוא עולה להם בשביל קינוח והדחה, אבל יותר טוב להיות כל אחד ואחד בפני עצמו.

יש אומרים שלא יחליף להקדים ההדחה קודם הקינוח⁶, ויש מתירים להקדים אפילו ההדחה קודם הקנוח, וכן להלכה⁷.

ב. אכל בשר אסור לאכול גבינה

אכל בשר⁸, אפילו של חיה ועוף, לא יאכל גבינה אחריו עד שישקה כשיעור המבואר להלן.

וי"א⁹ שסיבת ההמתנה משום שבשר מוציא שומן והוא נדבק בפה ומאריך בטעמו. וי"א¹⁰ מפני הבשר של בין השינים שאינו סר בקינוח¹¹. ויש להחמיר חומרת שניהם¹².

⁵ ביאור הגר"א מהרשב"א

⁶ כי ההדחה אינה מועלת כלום בעוד טעם שומן הגבינה עודנו בפיו, שאין ההדחה מבטלת טעם שומן הגבינה, לכך צריך לעשות הקינוח תחלה לקנח הפה מטעם שומן הגבינה ולבטלו, ואח"כ להדיח מותר פירורי הגבינה שנשארו בפיו מה שלא היה מועלת הדחה כן קודם הקינוח, כי קודם הקינוח הפירורים נשארים דבוקין בשומן הגבינה שבפיו. לבוש שם

⁷ ש"ך שם יא יג

⁸ שו"ע ונו"כ פט א

⁹ רש"י ד"ה אסור לאכול גבינה

¹⁰ הרמב"ם (מ"א פרק ט' הלכה כ"ח) ונפק"מ בביאור הסוגיא להלן לשיטת רש"י שטעם ההמתנה הוא משום שהבשר מוציא שומן ומאריך בטעמו, א"כ הסוגיא לגבי בשר בין השינים: "אמר ליה רב אחא בר יוסף לרב חסדא: בשר שבין השינים מהו קרי עליה: הבשר עודנו בין שיניהם", אין לה שייכות לדין המתנה, ואם כן הש"ס מלמדינו דבשר שבין השינים הוי לעולם בשר, וגם אחר ו' שעות יש עליו דין בשר ואסור לאוכלו עם חלב. לשיטת הרמב"ם שכל הסוגיא של בשר שבין השינים, היא גופא הטעם שצריך להמתין בין בשר לגבינה ו' שעות, א"כ לאחר המתנה זו, אין לבשר שבין השינים דין בשר הוי כמעוכל ומותר לאוכלו עם חלב.

¹¹ ולמרות שלכאורה יכול לנקר שיניו, כתב הב"ח שלרמב"ם אין לסמוך על הניקור

¹² מ"ז א וש"ך ב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

לפיכך¹³ הלועם לתינוק צריך להמתין¹⁴, למרות שמכיון שלא אכלו אינו מוציא טעם¹⁵, עכ"פ יש בשר בין השינים, והמוצא בשר בין השינים צריך להסירו למרות ששהה כשיעור שהתעכל.

וכן האוכל מרק בשרי עם שומן בשר, למרות שאין לחוש כאן לבשר שבין השינים כיון שמאריך טעמו, צריך המתנה

י"א שבשומן צריך המתנה אפילו אם לא בלעו¹⁶. וי"א¹⁷ שאין צריך כלל.

וכן האוכל בשינים תותבות ומחליפם בין אכילת בשר לחלב. למרות שאין לחוש כאן לבשר שבין השינים שהרי הסירים. צריך המתנה כיון שמאריך טעמו בפיו.

בספק אם עבר זמן ההמתנה יש אוסרים¹⁸, ויש מתירים¹⁹.

זמן ההמתנה מתחיל מסוף אכילת הבשר ולא מברכה²⁰.

ג. גבינה מותר לאכול בשר

כבר התבאר לעיל דף קד: שאם אכל גבינה²¹, מותר לאכול אחריו בשר, מיד, בקינוח והדחה כדרך שהתבאר, מפני שהגבינה רכה היא ואינה מתעכבת בין השינים, ובלבד שיעיין ידיו שלא יהא שום דבר מהגבינה נדבק בהם. ואם היה בלילה, שאינו יכול לעיין אותם היטב, צריך לרחצם.

¹³ שני הטעמים בטור וכתב וטוב לאחוז בחומרי ב' הטעמים, אולם בשו"ע ורמ"א כתבו כהלכה בלשון צריך ולגבי האשכנזים כתבו הגרע"א (בחדושי) והיד יהודה (פ"י הקצר ס"ק ג') דבשעת הדחק יכול לסמוך על הרמ"א לאכול גבינה אחרי שעה וצריך לקנח ולהדיח פיו.

¹⁴ דעת האו"ח (כלל מ' דין ז' הובא בפמ"ג שפ"ד ס"ק ב') דלרש"י גם הלועם לתינוק צריך להמתין שש שעות דגם בכה"ג מושך טעם הבשר שיש בפיו. וכן כתב הלבוש (עטרת זהב) הובא בש"ך (ס"ק ב'). דלא כטור

¹⁵ הפ"ת (ס"ק א') כתב וז"ל עיין ש"ך אם לועם לתינוק תבשיל שיש בו שומן לכאורה לכל הפירושים אין צריך להמתין, דמושך ליכא כיון דלא אכל, ובין שינים ליכא, אלא דמ"מ כתב הפמ"ג דיש להחמיר להמתין שש שעות משום לא פלוג ולא לפרוץ גדר עכ"ל. אולם בטעימה בלא לעיסה אף פריצת גדר ליכא. והזב"צ (ס"ק ה') ובא"ח (פר' שלח לך סעיף ט') בשם המהרש"ק

¹⁶ הגרע"א (סימן פ"ט) מיקל בזה וכתב דמותר.

¹⁷ היד יהודה (פ' הארוך והקצר ס"ק א') כתב דאם יש ספק אם עברו שש שעות יש להחמיר, ולא אמרינן ספק דרבנן לקולא, דהוי דבר שיש לו מתירים, שיכול לשהות עד שידע בבירור שעברו שש שעות. וכן כתב הד"ת (ס"ק ה').

¹⁸ הדלתי תשובה (ס"ק ב') כתב דיש להקל מכח ספק ספיקא, דשמא הלכה כר"ת דא"צ להמתין כלל ואפילו אם תמצא לומר דצריך להמתין, שמא כבר עברו שש שעות. ועוד שבמקום בו הזמן הוא האיסור והספק אם עבר הזמן איך אפי"ש שומן זה יש לו מתירים הרי הוא גופא איסורו.

¹⁹ רמ"א שם וכן דייק מהש"ך בדגמ"ר שם

²⁰ שו"ע ונו"כ פ"ב ב

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

י"א²² שצריך לברך ברכה אחרונה לפני שאוכל בשר. וי"א²³ שאינו צריך
ויכול לאכול למרות שהיא אותה סעודה.

במה דברים אמורים, בבשר בהמה וחיה. אבל אם בא לאכול בשר עוף,
אחר גבינה, אינו צריך לא קינוח ולא נטילה. ויש מחמירין²⁴ להמתין אך
נהגו²⁵ להקל²⁶.

²² בדרכי תשובה ס"ק י"ד הביא בשם הכנה"ג והשל"ה ועוד פוסקים שאף בבשר אחר גבינה צריך הפסק
בברכת המזון. וראה גם בכה"ח בסימן תצ"ד אות ס"א,

²³ במג"א בסימן תצ"ד ס"ק ו' שלאחר מאכלי חלב מותר ואין צריך להפסיק בברכת המזון אם אינו אוכל גבינה
קשה. וכן כתב במ"ב שם ס"ק ט"ז שדי שיקנה פיו יפה וידיה.

²⁴ בב"י (אורח חיים סימן קע"ג) ויש מחמירין על עצמם שלא לאכול בשר אחר גבינה בסעודה אחת מפני
שכתוב בספר הזוהר (פרשת משפטים קכה.) וז"ל אשכחן דכל מאן דאכיל האי מיכלא כחדא או בשעתא חדא
או בסעודתא חדא, ארבעין יומין אתחזיא גדיא מקלסא בקלפוי לגבי אינון דלעילא, וסייעתא מסאבא
מתקרבין בהדיה, וגרים לאתערא דינין בעלמא דינין דלא קדישין. ואי אוליד בר באינון יומין, אוזפין ליה
נשמתא מסטרא אחרא דלא איהי קדישא עכ"ל. וכבר כתב המרדכי (חולין סי' תרפז) שמהר"מ (תשובות דפוס
פראג סי' תרסו) היה נוהג שלא לאכול בשר בהמה וחיה אחר גבינה, לפי שפעם אחת מסעודה לסעודה מצא
גבינה בין שיניו, גזר להחמיר על עצמו. ואין זה כחולק על התלמוד ולא כמוסיף שהוא גורע, דהא חזינא פרק
כל הבשר אנא להא מילתא כחלא בר חמרא וכו' וכל חד מצי לאחמורי אנפשיה לעשות משמרת, ובעוף אני
מיקל כיון דגבינה ועוף נאכלין באפיקורן ע"כ. והא ודאי שהוא ז"ל לא ראה ספר הזוהר ואפילו הכי היה מחמיר
על עצמו משום מעשה שהיה. ואע"פ שהיה מיקל בעוף, היינו לפי שלא ראה ספר הזוהר, אבל אנו שזכינו
לראותו, טוב ונכון להחמיר אפילו בבשר עוף.

²⁵ וכן הרמ"א (אורח חיים סימן תצד): ...בשבעות ... ונוהגין בכל מקום לאכול מאכלי חלב ביום ראשון של
שבועות; ונ"ל הטעם שהוא כמו השני תבשילין שלוקחים בליל פסח, זכר לפסח וזכר לחגיגה, כן אוכלים מאכל
חלב ואח"כ מאכל בשר. וצריכין להביא עמדם ב' לחם על השלחן שהוא במקום המזבח, ויש בזה זכרון לב'
הלחם שהיו מקריבין ביום הבכורים. ומבוי' שהרמ"א לא חשש לזוהר בסעודת מצוה של שבועות ומתיר לאכול
בשר אחר גבינה באותה סעודה.

²⁶ בהשערי תשובה (או"ח סימן כ"ה ס"ק י"א) כתב דהחכם צבי (סימן ל"ו) כתב בשם הרדב"ז (ח"ד סימן ל"ו)
דאם הדין לא מפורש בהדיא בש"ס ופוסקים הפוך מדברי הקבלה, יש לילך אחרי הקבלה. וכן כתב הגר"א
(ס"ק א'). ועוד עיין בהלבוש (לבוש התכלת או"ח סימן קע"ג סעיף א') כתב דעיקר הקפידה של הזוהר היא
שלא לאכול חלב ובשר בסעודה אחת אבל אם אוכל ממין השני תיכף אחר ברכה מ"ז מותר ואין צריך להמתין
כלום. וכ"כ הפמ"ג (שפ"ד סק"ו). וכ"כ המסגרת השולחן (כלל מ"ז ס"ק ז'). אך הפר"ח (ס"ק ו') והפר"ת (ס"ק ו')
כתבו דלזוהר צריך להמתין שעה, חוץ ממה שמברך ברהמ"ז באמצע. וכ"כ השל"ה הקדוש (מס' שבועות ד"ה
ההפטר).

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

וזהו מדינא דגמ', והוזה"ק אוסר לאכול גבינה ובשר באותה שעה²⁷, ומי שנוהג בחסידות ופרישות יחמיר בכך²⁸.

אולם נוהגין שכל שהגבינה קשה אין אוכלין אחריה אפילו בשר עוף, כמו בגבינה אחר בשר וממתינים שש שעות והפסק בברכת המזון²⁹. ויש מקילין ואין למחות³⁰, רק שיעשו קנוח והדחה ונטילת ידים. מיהו טוב להחמיר.

ושיעור גבינה קשה היא שעברו עליה ו' חדשים³¹ או שהיא מתולעת³², ויש מחמירים³³ אף בגבינה שהועמדה בקיבה.

²⁷ ולפחות יזהר להמתין מגבינה לבשר כשיעור מבשר לגבינה שהוא שש שעות, ולפחות יזהר בסעודה אחת שלא יאכל גבינה ואחריו בשר ואפילו שיעשה הדחה ורחיצה היטב, ושבת לאל יתברך בעירנו איזמיר יע"א, נתייסר המנהג בזמנינו דבשום משתה ושמחה, בין סעודת מצוה בין סעודת רשות, אין משימין חלב וגבינה קודם הבשר ואכשורי דרי. כף החיים (פלא"ג) סימן כד אות כה

²⁸ בב"י שטוב ונכון להחמיר בזה אפי' בבשר עוף. וכתב בכה"ח שם אות י', שמשמע מדברי הוזה"ק שאין חילוק בין אם אוכל גבינה קשה או רכה או שותה חלב, שבכל ענין אין לאכול מאכלי חלב ובשר בשעתא חדא, או בסעודתא חדא אפילו אחר שעה, ועל כן כל ירא שמים יחמיר לעצמו ולאחרים הנשמעים לו שלא לאכול בשר אחר גבינה אפילו רכה או אחר מאכלי חלב עד אחר שעה אחת ובסעודה אחרת, אף על גב דלפום דינא מותר לאכול אחר הדחה וקינות הפה. ובשיורי ברכה שם אות ו' הביא יש אומרים שהוזהר לא מיירי אלא באוכל גבינה אחר בשר, אבל בשר אחר גבינה אדרבא הוא תיקון על דרך הסוד

²⁹ פמ"ג משב"ז ג מובא בשעה"צ תצד טו

³⁰ וכבר העיד בגדלו הגאון החסיד רבי אליהו מני, אב בית הדין בחברון, שמנהג ירושלים להקל באכילת בשר אחר גבינה, ואין ממתינים ביניהם כלל בין כשהגבינה רכה בין כשהגבינה קשה. וכמבואר כל זה באורח בשו"ת יביע אומר חלק ו' (חלק יורה דעה סימן ז'), ובשו"ת יחיה דעת חלק ג' (סימן נח). ע"ש. וראה עוד בנידון דין בשו"ת בית אבי חלק ב' (סימן פג)

³¹ בש"ך כתב ומן הסתם אם היא ישנה ו' חדשים חשיבה קשה

³² במ"ז ד כתב בשם האו"ה דאין איסור בבשר אחר גבינה דדוקא טעם בשר שבפה מאחר שעיקרו נקרא בשר שייך למזון בו אטו בשר בחלב מ"מ מצד חסידות יש לזהר ע"כ וכתב עליו נלע"ד (דאפי') לטעם הרמב"ם אפשר לומר כאן בכל גבינה לית איסור לאכול בשר אחריה דגם בבשר שבין השיניים לא הוי קרינן ביה בשר אי לאו דגלי לן קרא הבשר עודנו בין שיניהם כדאיתא בגמרא מ"ה בגבינה שבין השיניים לא הוי גבינה כלל ולטעם שהוא משום שומן פשיטא יש לאסור גם בגבינה מותלעת שטעם שלה נמשך בפה זמן רב א"כ יש להחמיר ודוקא בגבינה מותלעת (ואוכל התולעים הוה כמו בשר דמושך זמן וכן הועמדה בקיבה שחריף וחזק (כמו גבינה שקורין וואלכ"ש קעז משב"ז שם) יש להחמיר כן אבל בגבינה ישנה ואינה מותלעת ולא נעשה מחלב אשר הועמדה בקיבה כדי להקפיא החלב רק נעשה מחלב בעלמא ונתייבשה או אוכל חמאה אין להחמיר בזה יותר מקינוח וניקור שיניים והדחת פה וידים כי אם מי שנוהג בתוספת פרישות וזהירות. אולם בפר"ח כתב אף לטעמא דהרמב"ם [שם] דשהיה משום בשר שבין השיניים הכי נמי גבינה שבין השיניים מקריא גבינה ודלא כהט"ז ובמשב"ז כתב וכן ראוי להחמיר בגבינה קשה

³³ הט"ז וביר יהודה כה שכתב שנהגו כדבריו

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

גבינה צהובה בימינו מתקשה בזמן קצר על יד חומרים שמכניסים בחלב יש הסבורים³⁴ שדינה כגבינה סתם ואין צריך המתנה לאחריה, ויש מחמירים להמתין שש שעות אפילו אם נתרככה³⁵. ויש שנהגו³⁶ להמתין שעה. ובגבינות ישנות, טוב להמתין שעה עד לאכילת בשר³⁷.

ד. בשר שבין השיניים מהו קרי עליה הבשר עודנו בין שיניהם

אפילו אם שהה כשיעור³⁸, אם יש בשר בין השיניים, צריך להסירו³⁹. אולם אין צריך המתנה ממתי שמסירו אלא מאת אכילתו⁴⁰, והלועם לתינוק⁴¹, שצריך להמתין. אם מצא אחר כך בשר שבין השיניים, מסירו, וצריך להדיח פיו קודם שיאכל גבינה.

³⁴ בשם החזו"א והגר"מ פיינשטיין זצ"ל מובא להקל בזה (מעשה איש ח"ה, ס' רבבות ויובלות ח"ב סי' ר"ס), וכן הוא להקל בשו"ת משנה הלכות חמ"ז סי' מ', שו"ת אבן ישראל ח"ט סי' ס"ח, ס' מאור השבת ח"ג מכתבי הגר"מ שטרן זצ"ל (באר משה). ובשו"ת אור לציון חלק ה פרק יט – דין אכילת גבינה אחרי בשר אות ו' וכן בתשובות והנהגות שם כתב שדעת הגר"א קוטלר זצ"ל שאין בגבינה הקשה שעברו ו' חדשים שעליה דיברו הפוסקים, שהיא היתה כ"ב קשה שצריך "ריב אייון" לחותכה. וכן פסק הגר"י פישר זצ"ל שכיון שלא עברו עליה ו' חדשים אין נדבקת בין השיניים יותר מגבינה רכה, וכן אין מעמה מושך יותר מגבינה רכה.
³⁵ בשם הגר"ש אויערבאך זצ"ל מובא להחמיר (הליכות שלמה שבועות פ"ב אות י"ג), וכן בשו"ת שבט הלוי ח"ב סי' ל"ה, שו"ת ישא יוסף או"ח ח"ב סי' קי"ט בשם הגר"ש אלישיב זצ"ל, וכן בקובץ תשובות להגר"ש א"ח סי' נ"ח שגם אם עבר בישול או אפיה יש להחמיר. ובתשובות והנהגות שם הביא מבעל המנח"י שיש להמתין שש שעות בזה. ובכתב עת: מוריה, תנא – תנג, תשפ"ב, קפ – קפה דיני המתנה בין בשר לחלב כתב רבי ש. י. נסים קרליץ בגבינה צהובה המצויה בזמנינו אף שהיא קצת קשה מ"מ לא עברו ו' חדשים ורק יש מקום לדון מחמת שיש בה שומן וגם הועמדה בקיבה ומושכת טעם יותר משאר מאכלי חלב ואמנם אם דין זה להמתין ו' שעות אחר גבינה ה' איסור מדרבנן ה' מקום להחמיר אבל כיון שזה רק חומרא יש להקל ומ"מ העולם מחמיר מחמת זה, ומ"מ אם נודמן שאכל לפני שבת ויו"ט גבינה צהובה יש להקל לאכול בשר בסעודת שבת ויו"ט.

³⁶ מובא בשו"ת או לציון שם וכן בתשובות והנהגות שם כתב ולענ"ד נראה דאם עשה קינוח והדחה וממתין שעה, יכול להקל לאכול בשר אחר גבינה צהובה ושאר הגבינות הקשות שבזמנינו, שיכול לצרף דעת הש"ך ולהקל בעשיית קינוח והדחה ובהמתנת שעה. אבל לעצמי אני מחמיר בזה לנהוג כנוהגים להמתין שש שעות.
³⁷ בכף החיים (ס"ק מ"ח) כתב דאם יש ספק אם הגבינה קשה, או ספק אם היא מתולעת ואין אפשרות לברר, יש להקל.

³⁸ שו"ע ונו"כ שם א

³⁹ דחיישי' לשיטת רש"י ששאלת הגמ' אין לה שייכות לדין המתנה, ואם כן הש"ס מלמדנו דבשר שבין השיניים הוי לעולם בשר, וגם אחר ו' שעות יש עליו דין בשר ואסור לאוכלו עם חלב

⁴⁰ ש"ך ג

⁴¹ רמ"א שם

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

י"א⁴² שאף גבינה קשה שנתקעת בשיניים יש לה דין בשר וצריך להמתין ו' שעות ואם מצא אחר ו' שעות צריך להסירה ואף הלועס לתינוק צריך להמתין.

ה. אמר מר עוקבא אנא להא מלתא חלא בר חמרא לגבי אבא דאילו אבא כי הוה אכיל בשרא האידנא לא הוה אכל גבינה עד למחר עד השתא

החרדים⁴³ אל דבר ה' אינן אוכלים ביום אחד גבינה ובשר, תא חזי להרב הגדול מופת הדור והדרו מרן החיד"א (בספר ככר לאדן⁴⁴), דהביא מנהגו הטוב של רבינו האר"י הקדוש, דביום שהיה אוכל גבינה לא היה אוכל בשר וכן להפך, אך בתבשיל לא היה מחמיר⁴⁵.

ו. אנא בהא סעודתא הוא דלא אכילנא לסעודתא אחריתא אכילנא

נחלקו הראשונים בכונת הגמ' האם צריך להמתין עד זמו הסעודה הבאה⁴⁶, או להמתין עד סיום הסעודה הנוכחית⁴⁷.

⁴² במ"ז ד ס"ל שאין דין גבינה כדין בשר אך הפר"ח כתב שדינם שווה כ"כ במשכ"ו שם ודלא כיד יהודה כו שהיקל בלועס לתינוק ועיין דרכ"ת לד שחמה עליו לפענ"ד לא ידעתי איך פשיטא לי' כ"כ להקל דאף דלא שייך החשש דמושך טעם מ"מ כיון דאמרינן דגם גבינה שבין השינים מקרי גבינה א"כ מהיכא תיתי להקל במקום שיש חשש שנתחב גבינה בתוך השינים וכמ"ש בס' וויכוח מים חיים על הת"ח כלל ע"ז דין ב' שטבע הגבינה להיות נדבק בשיניים ובפרט מי שיש לו נקבים בשיניו

⁴³ כף החיים (פלאנ"י) סימן כד אות כה כו

⁴⁴ סימן ח' דף קנ"ז ע"ד

⁴⁵ ובספר עבודה ומורה דרך הביא, דמנהג רבינו האר"י היה אפילו מתחילת הלילה עד לסוף אותו היום, יעויין שם. (ובספר נוהג כצאן יוסף הנדפס מחדש דף כ"ט ע"א וע"ב האריך בזה ככל הצורך).

⁴⁶ הרמב"ם (מ"א פרק ט' הלכה כ"ח) מי שאכל בשר בתחלה בין בשר בהמה בין בשר עוף, לא יאכל אחריו חלב עד שיהיה ביניהן כדי שיעור סעודה אחרת והוא כמו שש שעות מפני הבשר של בין השינים שאינו סר בקינוח. וכן בטור כתב בשם א"א הרא"ש ש"הילכך אין לאכול גבינה אחר הבשר עד שישא כשיעור מזמן סעודת הבקר עד זמן סעודת הערב.

⁴⁷ תוס' ומרדכי פכ"ה והגהות אשיר"י והג"ה מיימוני פ"ט דמ"א וראבי"ה.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

ולפיכך י"א⁴⁸ שלא יאכל גבינה אחרי בשר עד שישהה שש שעות⁴⁹ על השעון⁵⁰ שהוא ממוצע זמן הסעודה הבאה⁵¹, ויש אומרים⁵² דאין צריכין להמתין שש שעות, רק מיד אם סלק ובירך ברכת המזון, מותר על ידי קנוח והדחה, כיון שסיים סעודתו הנוכחית. וי"א⁵³ שישהה שלוש שעות על השעון.

וכתב הרמ"א והמנהג הפשוט במדינות אלו⁵⁴, להמתין אחר אכילת הבשר שעה אחת⁵⁵, ואוכלין אחר כך גבינה. ויש מדקדקים להמתין שש שעות אחר

⁴⁸ שו"ע ונו"כ שם א

⁴⁹ ולעצמי אני מחמיר בשש שעות שלימות וכמנהג, אבל המיקל ביותר מה' ומחצה יש לו על מה לסמוך, וכן שמעתי שכמה ת"ח נהגו להקל שסגי להמתין קצת יותר מה' ומחצה. תשובות והנהגות כרך ו סימן קעא
⁵⁰ הפמ"ג (מש"י ס"ק א') כתב דהני שש שעות הם חלק מכ"ד במעל"ע דהיינו שכל שעה היא ששים רגעים לא זמניות. וכן פסקו הכנה"ג (בהגהות הטור ס"ק ו') והבית לחם יהודה (ס"ק ג') הכרית (ס"ק ו') הברכי יוסף (שיורי ברכה ס"ק ד') החכ"א (כלל מ' סעיף י"ג) והפר"ת (ס"ק ה'). אבל הפר"ח (ס"ק ו') כתב וז"ל: דשש שעות לאו דוקא, כגון בחורף שהימים קצרים מותר אע"ג דליכא בין אכילה לאכילה אלא כמו ד' שעות בקירוב. וראיתי מלשון הגמרא (חולין דף ק"ה) בהא סעודתא הוא דלא אכילנא, לסעודתא אחרינא אכילנא, משמע דמסעודה לסעודה שפיר דמי עכ"ל. וכן סוברים המזמור לדוד (הובא בד"ת סק"ו) והיד אפרים בשם הגינת וורדים (בגן המלך אות קנ"ד). וכן פסק החתם סופר (יו"ד סימן ע"ג). ועיין שו"ת אור לציון חלק ה – באורים פרק יט – דין אכילת גבינה אחרי בשר אות ב ונראה שאף שאין להקל בחורף בפחות משש שעות שוות, מכל מקום טוב להחמיר בימי הקיץ הארוכים יותר משש שעות שוות ולהמתין כשיעור מסעודה לסעודה כמשמעות דברי הגמ', ולחוש שבימי הקיץ הבשר מתעכל יותר לאמ', ויש להמתין כשש וחצי – שבע שעות בין בשר לחלב. וכן בכנה"ג שם כתב, שמנהגו להמתין בחורף שש שעות שוות, ובקיץ שש שעות זמניות, ע"ש.

⁵¹ בלחם משנה (מ"א פ"ט הלכה כ"ח) כתב דשיעור של שש שעות הוא מהא דמר עוקבא היה תלמיד חכם וכתוב בשבת (דף י). דסעודת שחרית של ת"ח הוא בשעה שישית, וא"כ משם עד שש שעות שאוכל בערב הוי סעודה אחרת. וכן כתב הגר"א (ס"ק ב').

⁵² רמ"א שם

⁵³ המזמור לדוד (הובא בד"ת ס"ק ו') הביא מנהג שממתנים ג' שעות וזה מנהג יוצאי גרמניה ומזרח צרפת. וכן מנהג אלג'יר, וגם בקהילות דרום אפריקה. וזה מסביר שבחורף אחר ג' שעות כבר הגיע זמן סעודה אחרת. וא"כ מוכח שאין מושך מעט אחר ג' שעות, וממילא אפילו בקיץ מותר אחרי ג' שעות. גם בספר או"ה לרבינו ירוחם (אות לט) כתב ג' שעות. וצ"ע האם מי בן תורה צריך להחמיר בזה, ופוק חזי מאי עמא דבר שלא ראינו הנהגים מנהג זה להחמיר. אולם בתשובות והנהגות כרך ו סימן קעא כתב "ולדעתי מי שאבותיו מבני אשכנז ואינו בן תורה (והיינו שלא למד בישיבה) רשאי להמשיך במנהג אבותיו ולהמתין ג' שעות שמנהג ישראל תורה היא ואי אפשר לבטלו בנקל, אבל אם הוא בן תורה לא ימשיך במנהג אבותיו וכמ"ש הט"ז שם בשם המהרש"ל שראוי למחות ולגעור בבני תורה שלא יקילו פחות משש שעות".

⁵⁴ הערוך השולחן (סעיף ז') כתב שאדם חולה שהרופאים ציווהו לשתות חלב, יכול לסמוך על דעה זו שדי בהמתנה שעה. וכ"כ החכ"א (כלל מ' סעיף י"ג). אך החתם סופר סימן ע"ג התיר רק במימי חלב שאינם אסורים מן התורה כמובא בפ"ת ס"ק ג'.

⁵⁵ המהר"א"י בהגהת ש"ד (סי' עו) שרבים עושים פשרה להמתין שעה. ולא אשכחנא טעמא ורמז לשיעור זה, מ"מ מי ימחה בידם. מנהג זה הוזכר באו"ה (כלל מ') ואחריהם נמשכו הרמ"א (סימן פ"ט סעיף א') והלבוש (סעיף א') והתויו"ט (בתורת האשם). והיד יהודה (דף יח: ס"ק ב') כתב דהטעם שצריך להמתין שעה הוא משום הרחקה שיברך ברכהמ"ו. הגר"א (ס"ק ו') כתב שמנהג המתנת שעה אחת הוא על פי הוזה"ק (פ' משפטים דף

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ץ 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

אכילת בשר לגבינה, וכן נכון לעשות⁵⁶. וכתבו האחרונים⁵⁷ שכל מי שיש בו ריח תורה לא יסמוך על דעה זו אלא ימתין שש שעות⁵⁸. ואם מתשקע במקום בו נהגו להקל רשאי לנהוג כמקומם⁵⁹.

אולם גם למקילים צריכים לברך גם כן ברכת המזון אחר הבשר שאז הרי זה כסעודה אחרת, דמותר לאכול לדברי המקילין. אבל בלא ברכת המזון, לא מהני המתנת שעה. ואין חילוק אם המתין השעה קודם ברכת המזון, או אחר כך. ואם לא אכל פת צריך לברך ברכה אחרונה על הבשר שאכל.

וכן המתין שעה אחת, צריך ג"כ קינוח והדחה י"א⁶⁰ שאפילו אם לא מצא בשר בין השניים. וי"א⁶¹ שאם לא מצא בשר בין השניים, אחר שעה מותר לאכול בלא קינוח והדחה.

אם מצא בשר בין שניו, אחר השעה, צריך לנקרו ולהסירו.

לכ"ע אם לא⁶² סילק ובירך אפי' כל היום כולו אסור, שהרי צריך סעודה אחרת. והרבה בני אדם מקילין בזה וטעות הוא בידם. אבל אם כבר עברו כ"ד שעות, מותר לאכול גבינה אפילו אם לא בירך ברכה אחרונה⁶³.

קכ"ה) שהביא הב"י. אבל הפר"ת (ס"ק ו') כתב שגם להזהר צריך שש שעות. וכ"כ החיד"א (בשיו"ב סק"ו בשם זוהר הרקיע).

⁵⁶ בשו"ת שבט הלוי (ח"א סי' ר"ה בהערות לשו"ע סי' ר"ו) כתב שאם בירך על מאכלי חלב קודם ששהה שש שעות שאם נהגו להמתין ו' שעות לא יחוש לברכה. אולם הד"ת (ס"ק כ"א בשם השדי חמד אסיפת דינים מערכת הב"ח סימן י"ב) כתב דאם בירך על מאכלי חלב קודם שעברו ו' שעות, אם הוא אחרי ד' שעות בימות החורף, מותר לבלוע מעט כדי שלא תהיה הברכה לבטלה, דבכח"ג יש לסמוך על הפר"ח (ס"ק ו') דבד' שעות סגי. והגר"מ שטרנבוך (תשו"ב ח"ב סי' שפט) כתב שאם אחר שעה בירך שהכל על חלב, מותר למעום.

⁵⁷ ט"ז שם ב ואם אי אפשר למחות ביד בני אדם שאינן בני תורה אבל בבני תורה ראוי למחות ולגזור בהם שלא יקילו פחות משש שעות. ובמשב"ז שם דמי שהוא בן תורה אין לאכול גבינה אחר בשר עוף כ"א אחר שש שעות וראוי לגזור בו אם אינו עושה כן וגם צריך סילוק וברכת המזון, ובש"ך ח ובפרי מגדים (שפתי דעת) וכן הלכה והמנהג דממתינים ו' שעות ואין לפרוץ נדר.

⁵⁸ מינקת בימי הנקתה שצריכה לכך, אינה צריכה להמתין שש שעות, אלא בסעודה השניה יכולה לאכול חלב, וגם אם קרה שצריכה לאכול חלב ועדיין אינה אוכלת סעודת פת נמי יש להקל לאחר שעה. מעוברת אם יכולה תמתין שש שעות. מעוברת שבדרך כלל יכולה להמתין שש שעות, גם אם קרה מקרה ואכלה מאוחר בשר וזה מפריע, מ"מ כיון שאינו אלא מקרה אין לה להקל.

⁵⁹ שו"ת אור לציון חלק ה – באורים פרק יט – דין אכילת גבינה אחרי בשר אות טו

⁶⁰ רמ"א וט"ז שם

⁶¹ דעת הש"ך (ס"ק ז'), החב"א (כלל מ' סעיף י"ג).

⁶² המהרש"ל (יש"ש חולין פ"ח סימן ט') והט"ז (ס"ק ב') והש"ך (ס"ק ה') והפמ"ג (שפ"ד סק"ה).

⁶³ הכנה"ג (ס"ק ג').

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

והפוסקים כתבו דאם אכל בשר בלי לחם צריך לברך ברכה אחרונה בצירוף ההמתנה כדי להתיר אכילת חלב.

יש אומרים דאין לברך ברכת המזון על מנת לאכול גבינה, אבל אין נזהרין בזה. אם שכח לברך ברהמ"ז ונתעכל המזון שבמעיו ואינו יכול לברך, מ"מ סילוק בעינן כדי שיהיה מותר לאכול גבינה⁶⁴.

אם אכל בשר פחות מכזית שא"צ ברכה אחרונה, מספיק המתנה⁶⁵.

קטנים אינם⁶⁶ צריכים להמתין שש שעות, אבל מ"מ ימתינו שעה אחת משום הרוח רעה, כמובא בזוהר. ואף שאין הקטנים צריכים להמתין שש שעות מ"מ צריכים לעשות קינוח והדחה, ואפילו ליונק יתנו איזה דבר לשתות.

קטנים⁶⁷ שכבר אפשר ללמוד עמהם הלכות יש להרגילם לסעודה אחרת בהדרגה והיינו לפי זמן סעודתם ורק סמוך לבר מצוה מתחילים להרגילם ולחנכם להמתין שש שעות. (והיינו מגיל שתים עשרה) ויש שכתבו שטוב להרגילו מגיל שלש ארבע שנים להמתין שעה אחת, וכל שנה להוסיף שעה, ובגיל חמש שש ירגילו אותו להמתין שלש שעות, עד גיל תשע, ולאחר מכן להוסיף שעות בהדרגה, עד שבגיל קרוב לשלש עשרה כבר ישמור שש שעות.

השוהה בבית חולים⁶⁸, יכול לאכול מאכלי חלב אם עברו שלש שעות מאכילת הבשר. וכן מניקת, ויולדת מותרת לאכול מאכלי חלב שעה לאחר אכילת בשר עד חודש ימים מהלידה.

ומעוברת, דינה ככל אדם להמתין שש שעות אלא אם כן היא חולה וחלשה. ואם מעוברת התאוותה לחלב לאחר שלש שעות, יכולה לאכול.

ז. מאן דסייר נכסיה כל יומא משכח אסתירא

⁶⁴ כף החיים (ס"ק י"ט) ד"ת (ס"ק ט"ז).

⁶⁵ כף החיים (ס"ק כה) מקדש מעט (ס"ק ו').

⁶⁶ רבי ש. י. נסים קרליין בכתב עת: מוריה שם

⁶⁷ שו"ת אור לציון חלק ה – באורים פרק יט – דין אכילת גבינה אחרי בשר אות יד

⁶⁸ כבר התפשטה הוראתו של הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל שהורה בבית החולים שערי צדק ליתן מאכלי חלב לאחר שלש שעות מאכילת בשר. וכן ראוי לנהוג לכל חולה במקצת. ועל כל פנים מן הדין די לחולה בהמתנת שעה בין בשר לחלב. אור לציון שם מז

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

דרך ארץ בשלמות ממונו⁶⁹, הוא, שיעיין תמיד שיהיה משומר מה שנתן לו השם יתברך ושלא יהיה נפסד. ויעיין האדם בכל אשר לו, ואם אינו בכל יום, מכל מקום יקבע בכל חודש יום אחד.

וגם יתבונן במשא ומתן שלו, ואם רואה שההוצאה שלו היא יותר מהריוח שמרוויח, יתבונן לצמצם כדי שלא יתמוטט.

האשה תהיה עקרת הבית, ותעיין תמיד בכל אשר להם, ובמטלטלין, להיותן שלמים ונקיים, ומיופים ומסוגרים ומשומרים, וכן במיני מזונות שבבית.

ח. מים ראשונים מצוה

כשיבוא לאכול פת⁷⁰ שמברכין עליו המוציא, יטול שני ידיו בכלי ואפילו אינו יודע להם שום טומאה וגם אינם מלוכלכות ואפילו אוכל רק ביד אחת צריך ליטול שניהם ומברך אשר קדשנו במצותיו וצונו על נטילת ידים.

טוב שיטול יד ימין תחלה כדי שהשמאל תשמש לימין, ויטול תחלה הכלי ביד ימינו, ואחר שימלא הכלי יעבירו ליד שמאלו ויצוק בה על ימינו. וצריך ליזהר בנט"י שכל המזלזל בנט"י חייב נידוי ובא לידי עניות ונעקר מן העולם.

ט. ואחרונים חובה

כבר התבאר במסכת ברכות דף נג: שיטול ידיו במים אחרונים כלומר בסוף סעודת פת קודם שיברך ברכת המזון, שמים אחרונים חובה⁷¹, ואם ידיו מלוכלכות מאד ימשח ידיו בשמן כדי להסיר הזוהמא, במקום בו כך הרגילות. ובימינו ינקה בסבון וכדומה.

⁶⁹ של"ה שער האותיות אות דל"ת יט – דרך ארץ וכתב עוד תב אבא מורי ע"ה בצוואת יש נוחלין (ענין משא ומתן), וזה לשונו: קבלה ישנה מאבותי ז"ל, שלא להשליך שום חשבון ישן, אף על פי שנחשב ונפרע הכל, ואין יוצא [לכם] עתה מזה החשבון כלום, מכל מקום לא יושלך, אלא יהא מונח במקום מוצנע, כי מי יודע מה יולד יום, באולי יבא עת שצריך להוכיח איזה דבר מתוכו, עכ"ל.

⁷⁰ שו"ע ונו"כ או"ח קנח א ומ"ב ס"ק ד' ה' ו' ועיין חזו"א או"ח סי' כ"ג סקי"ג

⁷¹ שו"ע שם קפא א ומ"ב ס"ק א ב ושעה"צ

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

והטעם משום שהידים מזהמות הן מן האכילה ופסולות לברכה, וסמכו חז"ל אקרא (ויקרא כ פסוק ז) וְהִתְקַדְּשֶׁתָּם וְהִיִּיתֶם קְדָשִׁים.

אפילו רוצה לברך על היין או פירות באמצע הסעודה, צריך לקנחם מקודם, אם ידיו מלוכלכות.

י. אמצעיים רשות

אם אוכל⁷² שני תבשילים של בשר או שניהם של חלב, א"צ ליטול ידיו ביניהם שמים אמצעים, רשות.

ואם אחד של גבינה⁷³ ואחד של בשר אם אינו נוגע בהם גם כן אינו צריך נטילה, אך אם נוגע בהם יבואר להלן.

יא. ראשונים נוטלין בין בכלי בין על גבי קרקע אחרונים ... אין נוטלין על גבי קרקע ... אינא בינייהו קינסא

מים ראשונים⁷⁴ שלפני המזון ניטלים בין על גבי כלי בין על גבי קרקע⁷⁵.

מים אחרונים⁷⁶ לא יטלם ע"ג קרקע ואם אין לו כלי⁷⁷ נוטל ע"ג עצים דקים או אבנים דקים וקוצים במקום שנבלעים בהם המים ויש מקילין ליטול ע"ג רצפה אם אין לו כלי בדלהלן.

דף קה:

⁷² שו"ע ונו"כ שם קעג א וכשיטת ר"ש בתוס' ד"ה לא שנו דמיירי בשניהם של בשר או שניהם של גבינה

⁷³ מ"ב שם ב

⁷⁴ רמב"ם הלכות ברכות פרק ו הלכה מז, רמ"א שם קסב י

⁷⁵ כי אין בהם כלל רוח רעה ויכול להשתמש בהם תשמשיו אבל אין לשתותן כמבואר בהוריות יג: גבי השותה מים של שיורי רחיצה קשה לשכחה.

⁷⁶ שו"ע ונו"כ קפא ב ומ"ב סק"ג ד' ה' ו' ובה"ל ד"ה אלא

⁷⁷ דכשיש לו כלי ישפכם דוקא בתוך הכלי כדעת הרמב"ם המובא בבית יוסף, אך במקום שאין לו כלי סמך על הרשב"א והמור

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

יב. אחרונים אין נוטלין אלא בצונן אבל בחמין לא ... אבל אין היד סולדת בהן נוטלין

אין נוטלין⁷⁸ בחמין שהיד סולדת ומתרחקת מהם מפני החום⁷⁹, מפני שמפעפעין – מרכבין את הידים, ומבליעין בהן את זוהמת התבשיל ואין מעבירין את הזוהמא. וגם בפושרין יש דעות⁸⁰, ואם אין לו רק פושרין אין להחמיר⁸¹. וחמין שנצטננו מותר ליטול בהם

יג. דראשונים אף על פי שהיד סולדת בהן מותר

חמי האור⁸² כלומר מים שהתחממו על יד חום האש וכדומה, נוטלין מהם לידים אפילו היד סולדת בהן דהיינו שנמשכת לאחוריי' שלא תכוה, ויש מחמירין⁸³ ביד סולדת בהן ואם אין לו מים אחרים אין להחמיר בזה⁸⁴

ופושרין מותר לכו"ע ואפילו היו חמין תחלה ונצטננו ונעשו פושרין ג"כ מותר⁸⁵ (ולכן אם אין לו מים רק חמין שהיד סולדת בהן ימתין עד שיצטננו קצת שלא יהא היד סולדת בהן דכשרין לכו"ע).

יד. בין תבשיל לתבשיל אבל בין תבשיל לגבינה חובה

⁷⁸ שו"ע ונו"כ קפא ג מ"ב ז – ט

⁷⁹ דמש"כ המחבר נכזית בהם לאו דוקא דבוראי אין אדם נוטל ידיו במים כאלו שיכוה בהן אלא ר"ל שהיד סולדת בהן ושיעורו כל שכריסו של תינוק נכזית בו

⁸⁰ מהרש"ל מתיר רק בצונן

⁸¹ דהלא כל הראשונים פסקו כלישנא בתרא לקולא. שעה"צ יח

⁸² שו"ע ונו"כ קס ו ומ"ב כו כז

⁸³ רש"ל שפסק בדעת סמ"ג וסמ"ק וספר התרומה

⁸⁴ דבאמת כמעט כל הראשונים שראיתי פסקו בהדיא להתיר, והם הרבנו חננאל והרי"ף והרמב"ם והרא"ש והאשכול והאור זרוע והשבלי לקט והרשב"א והריטב"א והחננך והרי"ז, וגם רש"י לדעת אור זרוע, עיין שם [ודלא כמגן גבורים שהחליט שרש"י סובר בדעת האוסרין. שעה"צ לו

⁸⁵ כן כתב בישועות יעקב והביא ראיה לזה מסמ"ג, עיין שם. ואף דבפרי מגדים כתב דלדעת רש"י ק"ה ע"ב תלה טעמא בנתבטלו מתורת מים אסור לדעת האוסרים שם בגמרא אפילו בנצטננו אחר כך, מכל מקום נראה דיש לסמוך בזה להקל, דבלאו הכי דעת הרבה ראשונים וכמעט כולם להקל אפילו בחמין ממש שהיד סולדת בהן וכנ"ל. שעה"צ לח

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

י"א⁸⁶ שהאוכל תבשיל של בשר ורצה לאכול תבשיל של גבינה, מותר מיד וגם א"צ נטילת ידים הדחה וקנינוח. ותבשיל היינו כגון ביצים מטוגנים בשומן או ירקות שיש להם טעם בשר⁸⁷, אך שומן או רוטב של בשר ואפילו בשר עוף, דינו כבשר גמור וצריך להמתין.

וזהו בין תבשיל לתבשיל, שנטילת ידים רשות, אבל בין תבשיל של בשר לגבינה עצמה, חייב ליטול ידים. וגם להיפך דהיינו לאכול תבשיל של בשר אחרי גבינה עצמה, צריך נטילת ידים.

וי"א שהאוכל תבשיל של גבינה ונוגע בו צריך ליטול ידיו לפני שיאכל תבשיל של בשר⁸⁸.

והאוכל תבשיל של בשר אפילו אינו אלא טעם של בשר כגון ביצים מטוגנים בשומן דיש בהם רק טעם בשר⁸⁹, צריך המתנה⁹⁰. וי"א⁹¹ שרק לגבינה עצמה צריך המתנה אבל לתבשיל של גבינה אין צריך המתנה.

⁸⁶ דעת המחבר יו"ד פט ג

⁸⁷ מרק צלול שנתבשל בו בשר, יש מהלוקת הפוסקים אם דינו כבשר או כתבשיל. והפמ"ג (מש"ז ס"ק ה') כתב דהמחמיר תבוא עליו ברכה. אבל במרק עב לכו"ע יש לו דין בשר.

⁸⁸ מ"ב קעג א ובכף החיים (יו"ד פט ס"ק נ גה) שלמרות שלדעת המחבר ביו"ד פט ג שאין צריך נטילה או המתנה אין המנהג כן אלא להחמיר כמ"ש בהגה. וכ"כ ב"י או"ח סי' קע"ג. וכ"כ הפר"ח או"י י"ח

⁸⁹ ואין כאן חשש, בין לשיטת הרמב"ם ובין לשיטת רש"י,

⁹⁰ רמ"א שם

⁹¹ ביד אברהם (בסעיף ג') כתב דמשמע מהר"מ (ס"ק ו') דלאו דוקא גבינה עצמה אסור לאכול אחרי תבשיל של בשר, אלא אפילו תבשיל של גבינה אסור. וכ"כ המהרש"ל (יש"ש חולין פ"ח סימן ה'). אולם עיין בדרכי תשובה (שם ס"ק מ) שהביא ע"י באל"י רבא שם ס"ק ג ובספרו אלי' זוטא על הלבוש שם ס"ב שהעמים בלשון הרמ"א כאן דדוקא גבינה עצמה נהגו שלא לאכול אחר תבשיל של בשר אבל תבשיל של גבינה מותר אף לדין לאכול אחר תבשיל של בשר ע"י קנינוח והדחה עיין שם וע"י ביד יהודה בפיה"ק ס"ק כ"ח ומבואר מדבריו דגם אם אכל רוטב א"צ להמתין כשרוצה לאכול רק תבשיל של גבינה ורק באוכל גבינה עצמה הוא שהחמירו ברוטב עיין שם. ובכף החיים (ס"ק נ"ז) בשם הכנה"ג (בהגהות הטור ס"ק מ"ב) ובזב"צ (ס"ק ל"ד). והחכ"א (כלל מ' סעיף י"ג) כתב להחמיר כהרמ"א. וכתב דהמיקל בזה עובר משום בל תטוש תורת אמת. אבל הגרע"א (בחידושים ד"ה ויש מצריכים) כתב על דברי הרמ"א וז"ל: ומה דכתב הרמ"א שלא לאכול גבינה אחר תבשיל בשר, היינו גבינה בעין אבל תבשיל של גבינה אחר תבשיל בשר מותר בנטילה לחוד.

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

תבשיל ואפילו תבשיל חריף⁹² שאין בו⁹³ בשר ורק בשלוהו בקדרה של בשר, אפילו היא בת יומא הרי זה מותר לאכול אחריו חלב מיד⁹⁴, ואפילו רחיצת ידים וקנוח פה אין צריך.

וכן האוכל צנון או כל דבר חריף שחתכו בסכין בשרי מקונח בין יומו מותר לאכול אחריו גבינה⁹⁵.

תבשיל ששמו בו מעט שומן כל עוד אינו בטל בששים צריך המתנה⁹⁶.

מי שאכל תבשיל⁹⁷ שנתבשל בקדרת בשר שלא הודחה יפה אף שיש בו טעם בשר א"צ להמתין אבל אם טוח בקדירה בשר בעין או שומן הרבה צריך המתנה⁹⁸, וי"א⁹⁹ שאם לא הודחה יפה ראוי להצריך רחיצת ידים וקנוח והדחת פה, ואז יאכל החלב מיד, ודוקא אם יש ששים בתבשיל ההוא כנגד לכלוך הקדרה בבשר, אבל אם אין ששים

⁹² הגרע"א (בחיידושים) והד"ת (ס"ק מ"ב) דדבר חריף אין בכוחו לעשות את האדם האוכלו כבשרי, שצריך להמתין כדי לאכול מאכלי חלב. וכ"כ המשמרת שלום (שפ"ד ס"ק י"ט).

⁹³ הבן איש חי (שנה שניה פ' שלח ס"ק י"ב י"ג)

⁹⁴ ברמ"א פט שם כתב "מיהו אם אין בשר בתבשיל, רק שנתבשל בקדירה של בשר, מותר לאכול אחריו גבינה (שם), ואין בו מנהג להחמיר". וכתב הש"ך (ס"ק י"ט) וז"ל לקמן ריש סי' צ"ה יתבאר דאפי' לאכלו עם גבינה מותר דהוי נ"ט בר נ"ט. ונראה דהא דאשמועינן הכא דמותר לאכול גבינה אחר כך, היינו אפילו נתבשל בקדרה שלא הודחה יפה דהוי קצת ממשות של איסור, דבכה"ג אסור לאכלו עם גבינה כמבואר לשם ושרי הכא. והפמ"ג (או"ח סימן תצ"ד א"א ס"ק ו') כתב דאם חתכו צנון או כל דבר חריף בסכין חלבי אסור לאוכלו בתוך ו' שעות מומן שאכל בשר כיון דקימ"ל דבסכין השמנונית קרוש עליו ורק אם ברור שהסכין היה נקי מותר (יד יהודה שם). אבל מי שאכל בשר ורוצה לאכול או לשתות תבשיל שאינו חריף שנתבשל בכלי חלבי בין יומא, הרי"ז מותר לכתחילה לכו"ע. וכ"כ הטוב טעם ודעת (מהדורא ג' סימן קפ"ג) והמשמרת שלום (שפ"ד ס"ק י"ט).

⁹⁵ שם אולם אדם שאוכל בשר ממש ורוצה לאכול אחריו דבר חריף שנתבשל בכלי חלב בין יומו מסתפק היד יהודה (פ"י הארוך ס"ק ה') אם מותר. אבל אם הכלי חלבי אינו בין יומו היד יהודה (פ"י הארוך ס"ק ה') וקצר ס"ק כ"ט) מתיר לאכול מיד אחרי בשר. וכ"כ הד"ת (ס"ק מ"ב).

⁹⁶ מ"ש הפת"ש דתבשיל שהושם בו מעט שומן מותר לאכול לאחריו אף שלא הי' סי' עי' בס' בית יהודה (למהר"י לאנדא ז"ל) וביד יהודה שמדחה דברי האומר כמ"ש הפת"ש דתבשיל שהושם בו מעט שומן שזה לקדירה שלא הודחה יפה דו"א דבקדירה שלא הודחה יפה כיון שאין כוונתו כלל לאכול הטיח שע"פ הקדירה ואדרבא דרך בני אדם להקפיד ע"ז ולהדיח הקדירה יפה משום נקיות רק שזה לא מרח להדיחו יפה בזה אמרינן כיון שאין כוונתו לאכילת טעם הבשר כלל אין לגזור בו שלא לאכול אחריו גבינה אבל בנותן שומן לתבשיל בודאי אסור לאכול אחריו גבינה כיון שנותן השומן כדי שיתן טעם בהתבשיל נחשב כל התבשיל כבשר ממש ואסור לאכול אחריו גבינה מ"מ אם אכל התבשיל ולא הרגיש בו טעם בשר מותר לאכול אחריו גבינה דאף דבעלמא אין סומכין על טעימת ישראל מ"מ בזה יכולין לסמוך עיין שם וע' בפרמ"ג או"ח סי' תקנ"א בא"א ס"ק כ"ט.

⁹⁷ מוריה שם

⁹⁸ בדרכי תשובה (שם מב) יעוין באורח מישור על הד"מ כאן סק"ה שהשיג על הא"י רבא בזה ופסק לדינא כהב"ח והש"ך להקל בזה אך כ' דכ"ז הוא רק באין שם כ"א קצת לחליחות טוח ע"פ הקדירה דבטל במיעוט אבל אם טוח בקדירה בשר בעין או שומן הרבה בודאי גם הב"ח והש"ך מודים לאסור עיין שם.

⁹⁹ בו איש חי שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

כנגד לכלוך הבשר, לא סגי ליה רחיצה וקנוח והדחת פה בלבד, אלא צריך לשהות שעה אחת לפחות, והמחמיר גם בזה ששה שעות תע"ב.

ומ"מ מי שאכל בשר צריך להמתין לאכול תבשיל שנתבשל בקדרת חלב שלא הודחה יפה ויש טעם חלב.

שמן שטיגגו¹⁰⁰ בו נקניקיות בשריות, ולאחר מכן טיגנו בשמן מאכל פרווה, די להמתין שעה אחת, ואז אפשר להקל לאכול מאכלי חלב.

ועל נטילת ידיים¹⁰¹ שבין גבינה לבשר מותר אפילו לשפשפם בתוך הכלי.

טו. מפני מה אמרו מים אחרונים חובה שמלח סדומית יש שמסמא את העינים ... ומשתכח כי קורטא בכורא

כבר התבאר במסכת ברכות שם שאפילו מי שאינו מברך בעצמו, אלא שומע לצאת מפי המברך, ואין ידיו מזוהמות כלל מן האכילה, ג"כ חייבו חז"ל בנטילת מים אחרונים, והוא מפני חשש מלח סדומית, כדלהלן ואף עכשיו שאין מצוי מלח סדומית בינינו, יש לחוש למלח אחר שטבעה כמותה. ובספרי הקבלה יש בזה סוד גדול, למה הוא חיוב יותר לרחוץ במים אחרונים מן הראשונים¹⁰²

י"א שמתחלה אין לאכול אלא א"כ יודע שיהיה לו מים אחרונים אך אם אין מצוי עד ד' מילין לפניו ולאחריו מיל יכול לאכול ולברך בהמ"ז וכל אימת שימצא מים אח"כ יטול ידיו ומ"מ טוב שיכרוך ידיו במפה קודם שיאכל כדי שלא יהיו ידיו מזוהמות בשעת בהמ"ז (סק"ב ושה"צ).

¹⁰⁰ אור לציון שם ט

¹⁰¹ שער הציון סימן קפא ס"ק י

¹⁰² בזה"ק (תרומה קנ"ד: ועוד מקומות) כתוב שיש סוד גדול ונורא בנטילת מים אחרונים שבזה נותן להיצונים הרודפים אחריו להזיקו ולקלקלו את חלקם, ובה מניחים אותו לנפשו ולא ימשכו אותו אחריהם, ולכן כתבו המהרש"ל והמנ"א והגר"א והברכ"י (כמובא במשנ"ב סק"י) שאפילו באופן שלא טיגנו ידיו מזוהמת התבשיל וממלח (ועקב זאת כתב השו"ע להלן סעי' ו' שיש שאינן נוהגים ליטול מים אחרונים) בכל זאת יש לזהר מאד בנטילת מים אחרונים ובשו"ת מן השמים (להר"י ממרו"ש ז"ל, חד מבעלי התוספת, סי' נ"ז) "מים ראשונים ואחרונים דבר שבקדושה הם וכו' והמקיל בהם מקילין לו ימיו ושנותיו", ובקב הישר (פי"ג) "ראיתי העולם מקילים בזה, והם מתחייבים בנפשם על שעוברים על דברי חז"ל וכו', ובספרי קבלה יש בזה סוד גדול למה הוא חיוב יותר לרחוץ במים אחרונים מן הראשונים".

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

אף הנשים חייבות במים אחרונים אם ידיהם אינם נקיות או שאכלו בידיהם. ואף שיש שכתבו להקל בזה, העיקר להלכה להנהיג גם את הנשים והבנות שתטולנה ידיהן מים אחרונים. וטוב לחנך את בניו ובנותיו הקטנים שהגיעו לחינוך ליטול ידיהם מים אחרונים. אך יש שמקילים אם אכלו בסכין ומזלג. יש שאין נוהגים ליטול מים אחרונים בזמן הזה¹⁰³. אלא א"כ הוא איסטניס הרגיל ליטול ידיו אחר הסעודה ואפי' לנוהגים כן, אדם שמקפיד על נקיות ידיו, ורגיל לשטוף ידיו אחר הסעודה צריך ליטול ידיו קודם ברכת המזון.

טז. האי דלא משו מיא בתראי על ארעא ... משום דשריא רוח רעה עלייהו

כבר התבאר שמים אחרונים¹⁰⁴ לא יטלם ע"ג קרקע וכן לא ישפוך את הכלי ע"ג קרקע מקום שעוברים שם בני אדם¹⁰⁵, מפני שרוח רעה שורה עליהן ויש חשש סכנה לעובר עליהם.

¹⁰³ שו"ע ונו"כ שם יהתוספות חולין (קה. ד"ה מים) וברכות (נג: ד"ה והייתם) ועירובין (יז: ד"ה מים אחרונים) כתבו, שהאידנא שאין מלח סדומית מצוי בינינו אינם חובה. וכן כתבו כמה ראשונים, ומהם הרא"ש (ברכות פרק ח' סימן ו') והמרדכי (ברכות סימן קצא וסימן רז) והגהות מיימוני (פרק ו' מהלכות ברכות אות ג') ובתוספות רבינו פרץ (ברכות נג: ועירובין יז ב) ובהגהות רבינו פרץ לסמ"ק (סימן קפא אות יב) והאגודה (ברכות סוף פרק ח' ועירובין סוף פרק א') והנימוקי יוסף (ברכות נג: וחולין קה א) והטור. וכן כתב בתוספות רבינו יהודה שירליאון (ברכות נג ב) בשם ר"י. וכן כתב האור זרוע חלק א' (סימן עב) בשם רבינו יהודה, ושכן נהג ר"י שלא ליטול. וכן הביא בספר האגור (סימן רלח) בשם ר"י ורבינו קלונימוס שלא היו נוטלים ידיהם באחרונה. וכן הביא השבולי הלקט (סימן קמט) בשם רבינו קלונימוס. וכן כתבו הסמ"ג (עשין כז) והצדה לדרך (מאמר ראשון כלל ג' פרק כה). ועיין עוד באוצר הגאונים (ברכות סימן שנא), ובמהרי"ל (סדר ההגדה עמוד לב), ובהלכות ומנהגי מהר"ש (סימן שב אות ט'). וכתבו הרמ"א בדרכי משה (סק"א) והלבוש (סעיף ט') שכן המנהג. אבל היש מהאחרונים שהחמירו מאד לזוהר במים אחרונים וכן פסק הגר"א ועיין בערוך השלחן (סעיף ה') שכתב שבזמן הזה אף התוספות יודו להחמיר, שיש לומר שהמלח המצוי בזמנינו שבא ממי הים הוא כמלח סדומית, ושכן נוהגים כל יראי ה'.

¹⁰⁴ שו"ע ונו"כ קפא ב ומ"ב סק"ג ד' ה' ו' ובה"ל ד"ה אלא
¹⁰⁵ לכאורה תלוי בפלוגתא דלפי טעם הלבוש דהיתר הכלי הוא משום שלא ידרסו ע"ז בני אדם לפ"ז אסור לשפכם אח"כ במקום שעוברים בני אדם וכדלעיל בסימן ד' ס"ט לענין מי הנטילה של שחרית אבל לפי טעם ש"פ שאין רוח רעה שורה על המים כשרוחצם בכלי מותר ואין דומה להנ"ל בסימן ד' דהתם הרוח רעה שורה על הידים וכשרוחץ ידיו אפילו בתוך כלי שורה על המים הרוח רעה מן הידים אבל באמת יש לדחות דאפשר אפילו אח"כ כשמערה המים אחרונים מן הכלי על הקרקע שורה עליהם רוח רעה וכן משמע קצת לשון רש"י (חולין ק"ה) ד"ה קינסא ע"ש דכל שהמים אחרונים מוטלין ע"ג קרקע רוח רעה שורה עליהן. בה"ל שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

ואם אין לו כלי¹⁰⁶ ואין לו קסמין דקין לשים עלהקרקע יש מקילין ליטול ע"ג רצפה אם אין לו כלי דס"ל שאין רוח רעה אלא ע"ג קרקע ממש ובלבוש מחמיר בזה¹⁰⁷.

ובמקום שאין בנ"א עוברין מותר ליטול אף ע"ג קרקע ולכן מותר ליטול תחת השלחן ואף על פי שלפעמים מסלקין השלחן מ"מ יתנגבו ביני וביני. לא יתחוב ידיו בתוך הכלי לרוחצם אלא ישפוך מים על ידיו שירד לתוך הכלי.

יז. דלא שקיל מידי מפתורא כי נקיט איניש כסא למשתי ...
משום דקשי לרוח צרדא ... אבל משקל ואהדורי ... תוך
ארבע אמות ... דלא צריך לסעודתא לית לן בה

כשאחד מן המסובין¹⁰⁸ לוקח הכוס בידו לשתות אין ליטול אוכל מן השולחן להוליכו חוץ לשולחן, משום שקשה לתמהון וכאב ראש, אולם אם לוקח ומחזיר, או שאינו מוציא חוץ לארבע אמות או שלוקח דבר שאינו צריך לסעודה אין חשש.

יח. האי דכנשי נשזוראה ... משום דקשי לעניותא ...
עקרינהו ליבלי שדינהו לנהרא שמעיה דקאמר וזי דאפקיה
ההוא גברא מביתיה

כבר התבאר במסכת פסחים דף קיא: שפירורי פת¹⁰⁹ בבית קשה לעניות אם הם במקום דריסת הרגלים שהוא בזוי גדול.

¹⁰⁶ דכשיש לו כלי ישפכם דוקא בתוך הכלי כדעת הרמב"ם המובא בבית יוסף, אך במקום שאין לו כלי סמך על הרשב"א והטור

¹⁰⁷ דהמעיין שם בלבוש יראה בפשיטות דסבירא לה דהרוח רעה שורה אף כשנוטלם בכלי, אלא שמשתמר בכלי שלא ידרסו עליו בני אדם [אך לשון רש"י דחוק לדירה, עיין שם] ולפי זה אין להקל לשפכם על גבי רצפה. ולעניות דעתי גם להחניוך נופא צריך עיון, דאפשר דרצפה חשוב בקרקע, ומה שכתב קינסא וכל דבר שחוצין, היינו נמי דומיא דקינסא שאינו מחובר. שעה"צ יז

¹⁰⁸ פרי חדש יורה דעה סימן קמז ס"ק ט, וכנה"ג הגה' ב"י קמז מה

¹⁰⁹ שו"ע הרב שם מ"ב ס' קפ ס"ק י

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

אבל כשמשליכן למים אפילו כשנאבדין עי"ז אין חשש כיון שהוא פחות מכזית ויש מחמירין כשיש הרבה פירורין ויצטרפו לכזית.

ובחז"ל מפליגים מאד בחומרת המאבד פירורי לחם דרך בזיון, ולכן יש לטאטא¹¹⁰ את מקום האכילה וכן מוכרי לחם יטאטאו את הפירורים שנתפזרו על הרצפה¹¹¹. וישליכום לאשפה כשהם עטופים בשקית חתומה היטב¹¹². וסגולה טובה לאכול פירורי פת¹¹³.

ט. דלא שתי אופיא ... משום דקשי לנרסם ... מינפח ביה
קשיא לרישא מדחייה קשיא לעניותא מאי תקנתיה
לשקעיה שקועי לנרסם דחמרא שיכרא דשיכרא מיא דמיא
לית ליה תקנתא

יזהר¹¹⁴ שלא ישתה קצף¹¹⁵ ואל ינפח בו בשביל לסלקו ולא ידחה אותו בידיו לצדדין אלא ישקע אותו במשקה עד שיכלה מאליו.

וזה דוקא במה שתוסס¹¹⁶ בחבית, לא מה שעולה כששופך בכלי שבו אין חשש, אולם נכון להזהר.

ואם שתה קצף יין ישתה שיכר שתה קצף שכר ישתה מים שתה קצף מים אין לו תקנה.

¹¹⁰ שו"ע או"ח קפ ג

¹¹¹ ובבן איש חי שם כתב "ומוכרי הלחם, ימצא במקום שמוכרין שם פירורין הרבה כי הלחם שלנו דרכו להתפרר הרבה, וצריך להזהירם שיכבדו הקרקע אחר גמר מכר הלחם וישליכו בתוך התנור, וכן יזהרו בעלי בתים בבתים במקום אכילתם ובמקום התיבה שמונח בה הלחם כי ימצא פירורין הרבה שם בקרקע".

¹¹² זאת הברכה סוף ב

¹¹³ תומר דבורה (מנהגים) פ"ה סעי' ג' שהחת"ס זי"ע אכל פירורי המוציא כסגולה לזכרון ובס' יוסף אות כ"ב בשם חכמי המקובלים שהוא סגולה לתיקון חטא קרי

¹¹⁴ א"ר סקב"ד בשם המהרש"ל (ביש"ש חולין פ' כל הבשר סי' י"ב

¹¹⁵ עיין אור חדש (בוכנר) ברכת שהכל וז"ל "וי"ל דאפשר לחלק בין קצף לאופיא" ושם איירי בקצף העולה על רתיחת הקדירה

¹¹⁶ פרי מגדים אורח חיים משבצות זהב סימן קע ס"ק י מהשל"ה [שער האותיות נו, ב ד"ה ובמסכת] ובשל"ה סיים מ"מ נכון לזהר גם שם כי חמירא סכנתא מאיסורא וכן הביאו בא"ר קע כד אך בפמ"ג השמיטו

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

נ. דלא אנלי ירקא מנישא דאסר גינאה ... משום דקשי לכשפים

צריך להתיר¹¹⁷ אגודת הבצלים או השומים או הצנונות מרם שאוכלין מהם ולא ישלוח מאגודה ויאכל. ומטעם זה אפילו בשבת חייב¹¹⁸ ובלבד שלא יהיה בו משום מלאכת מתיר. ויש שלא חששו לכך בפירות התירו לחתוך אחד אחד מן האגודה¹¹⁹.

נא. האי דלא אנלי ירקא דנפל אתנא ... משום דקשה לריח הפה

לא יהיה רגיל לאכול דבר מאכל שנפל על הארץ, אולם כשאינו רגיל המנהג לא לחשוש לזה¹²⁰.

נב. דלא יתבי תותי מריזבא ... משום דשכיחי מזיקין

¹¹⁷ מהרש"ל שם של"ה שער האותיות אות דל"ת – דרך ארץ יג, א"ר קע כד יוסף אומין חלק ג פרק המצוות דיני ניהוש וסימנא מילתא

¹¹⁸ אולם עיין שו"ת הרמב"ם הלכות יבום וחליצה פרק א הלכה ב, ומובא שו"ת שואל ומשיב מהדורה תניינא חלק א סימן יד, דאין בו איסור אלא חשש בעלמא

¹¹⁹ בלקט יושר חלק ב (יורה דעה) עמוד ו ענין ב הביא שרבו המובהק ר' ישראל איסרלין. אכל פירות מן האגודה שקורין ערפיר, (כגון שלקח מן האגודה) אף על פי שאסור לאכול ירק מהאגודה כדא' בפ' כל הבשר (מכישרא) מכישא דאסר גינאה. וזכורני כשאכל בצלים מאגודה, ואינו מתיר האגודה חותך אחד אחד מאגודה ואוכל.

¹²⁰ במהרש"ל שם והאליהו רבה שם כתבו שירק שנפל על השלחן לא יאכלנו שקשה לריח הפה. אולם הרש"ש כאן הגיה במקום שנפל אתנא, שנפל מתנא והיינו שנפל מהשלחן לרצפה. והשל"ה כתב שכל דבר מאכל שנפל לא יאכלנו. ויש אומרים שזה רק אם נפל על הארץ ממש, אבל ברצפה מרוצפת אין חשש, ולמעשה לא נוהגים להזהר בזה וכתב הכף החיים יורה דעה סימן קט"ז אות ק"ג שהטעם מפני שסוברים שלא על ידי פעם אחת יגרם ריח הפה, אלא למי שרגיל בזה. והביא שהג"ר פנחס עפשטיין זצ"ל הביא ראיה מהגמרא בבבא מציעא (כא ב) שתאנה אשר נפלה לארץ אדם מפקירה מפני שנמאסת, אבל דברים אחרים כזיתים וחרובים אין אדם מפקירם. ולא אומרים שמפקירים אותם מפני שקשים לריח הפה. וכמו כן יש להוכיח מהמנהג שנהגו לזרוק פירות לפני חתן וכלה, הובא בשלחן ערוך אורח חיים סימן קע"א סעיף ד'

תרימות והנצחות | בנק הדואר ח"ץ 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

יש להזהר¹²¹ שלא לישיב תחת מרזב משום חשש מזיקין, ובמקום שמצויים רבים אין חשש¹²², ויש שלא חששו בימינו למזיקין¹²³.

נג. דשדי מיא מפומא דחצבא ... משום דאיכא מים הרעים

יש שנהגו להזהר לשפוך מעט מים לפני ששותים ממנו¹²⁴, והנהוג כן ישפוך תחילה ואח"כ יברך¹²⁵, שיש בזה משום הפסק ומשום ביזוי מצוה.

¹²¹ מובא במהרש"ל וא"ר שם

¹²² מוכח בגמ' כאן ובברכות ג ועוד מקומות

¹²³ עיין שו"ת ישכיל עבדי חלק ו – אורח חיים השמטות סימן ח

¹²⁴ ובאור צדיקים סי' כ"ג אות ח"י כדי שלא יזיקו לו המגולגלים שבתוך המים, והובא מנהג זה בשו"ע הר"ל שמירת גוף ונפש סעי' ד' ובכח"ח סי' קנ"ז סק"י וסי' ק"ע סק"ב ובדרכ"ת יו"ד סי' קמ"ז סקע"ב, ונהוג עלמא (אלו המקפידים על כך) דווקא במים ולא בשאר משקין, אמנם בדרכי חיים ושלום אות רפ"א מביא שהגה"ק ממונקאטש זצ"ל נהג במנהג זה בכל משקה שיש בו מים, ובדרכ"ת (שם) עפ"י התוס' חולין (ק"ו א) ד"ה חזינהו דדווקא השותה בעצמו ידקדק לשפוך מהמים ולא איש אחר ישפוך עבורו, ודע שדי בשפיכה מעט מן המעט וכ"כ בכח"ח (למהר"ח פאלגני זצ"ל) סי' כ"ד מ"ז"ל גם אחרי כן לא ישתה המים אשר שאב עד שישפוך ממנו מעט מים על הארץ שלש פעמים כמו שאמרו חכמי האמת, דלפעמים שד או רוח רעה שורה על המים ויכול להזיקו כי בורח הוא על ידי השפיכה של שלש פעמים, והשפיכה יהיה קודם הברכה דוקא לא בהפך, ואחר כך יברך וישתה וטוב לו, עכ"ל, ואני אומר דישפוך מעט מן המעט, ובפרט כשהוא בבית חבירו, שלא יקוצו בו ששופך מים על הרצפה ועל גבי קרקע ויתלכלך, וגם יהיה כלאחר יד שלא יהא נראה לעין כל.

¹²⁵ מ"ב רו יב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

